

POSTANOWIENIE

Dnia 17 grudnia 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Waldemar Płóciennik

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 17 grudnia 2014 r.,

sprawy **T. P.**

skazanego z art. 197 § 1 k.k. i innych

z powodu kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego

od wyroku Sądu Okręgowego w W.

z dnia 12 maja 2014 r., utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w W. z dnia 22 listopada 2013 r.

p o s t a n o w i ł

1. oddalić kasację, jako oczywiście bezzasadną,

2. zwolnić skazanego od kosztów sądowych postępowania kasacyjnego,

3. zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz adwokata J.

S. - Kancelaria Adwokacka w W. - kwotę 442,80

zł (czterysta czterdzieści dwa złote osiemdziesiąt groszy), w tym 23 % podatku VAT, tytułem wynagrodzenia za sporządzenie kasacji z urzędu.

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w W. wyrokiem z dnia 22 listopada 2013 r. w sprawie [...] uznał T. P. za winnego popełnienia czynu:

- z art. 197 § 1 k.k. i za to skazał go na karę 2 lat pozbawienia wolności;

- z art. 197 § 1 k.k. w zb. z art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i za to na podstawie art. 197 § 1 k.k. w zb. z art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. skazał go, a na podstawie art. 197 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 3 k.k. wymierzył mu karę 3 lat pozbawienia wolności.

Na podstawie art. 85 k.k. i art. 86 § 1 k.k. w miejsce kar jednostkowych, Sąd orzekł karę łączną 3 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności.

We wniesionej na korzyść apelacji obrońca, na podstawie art. 427 § 1 i 2 k.p.k. oraz art. 438 pkt 2 i 3 k.p.k., podniósł zarzut:

- błędu w ustaleniach faktycznych, polegającego na:

a/ błędnym uznaniu, że oskarżony T. P. dopuścił się zarzucanego mu czynu z art. 197 § 1 k.k. pomimo, że nie pozwalał na to materiał dowodowy, m.in. zachowanie i postępowanie pokrzywdzonej, która dalej zamieszkiwała z oskarżonym i spędzała z nim wspólnie czas, a także w dniu 28 września 2012 r. wspólnie z oskarżonym była na cmentarzu na grobie osoby bliskiej dla oskarżonego, a następnie wspólnie z kolegą K. B. zakupili i spożywali alkohol;

b/ błędnym uznaniu, że oskarżony w dniu 28 września 2012 r. dopuścił się zarzucanego mu czynu z art. 197 § 1 k.k. w zb. z art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., polegającego na odbyciu stosunku dopochwowego z pokrzywdzoną za pomocą groźby bezprawnej, pomimo, że nie pozwala na to ujawniony w sprawie materiał dowodowy, m.in. wyjaśnienia oskarżonego oraz zeznania świadka S. C.;

- naruszenia prawa procesowego:

a/ art. 5 § 2 k.p.k., polegającego na czynieniu niekorzystnych domniemań co do winy oskarżonego w sytuacji, gdy stan dowodów zebranych w sprawie nie pozwala na powzięcie takich ustaleń;

b/ art. 2 § 2 k.p.k. w zw. z art. 167 k.p.k. poprzez niedopuszczenie dowodu z uzupełniającej opinii psychologa E. B. – C. w zakresie wyjaśnienia wszelkich wątpliwości dotyczących sporządzonej opinii psychologicznej świadka S. C.;

c/ art. 410 k.p.k. i art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k. polegającego na nie wyjaśnieniu okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, orzeczeniu o winie oskarżonego T. P. wyłącznie na podstawie dowodów obciążających i pominięciu dowodów korzystnych dla oskarżonego m.in. zeznań świadka S. C., A.P. i A. P., bez dostatecznego uzasadnienia takiego stanowiska.

W konkluzji obrońca wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uniewinnienie oskarżonego od popełniania zarzucanych mu czynów z art. 197 § 1 k.k., nadto co do czynu z pkt II w zakresie art. 157 § 2 k.k. uznanie oskarżonego za winnego i wymierzenie kary w dolnych granicach ustawowego zagrożenia z warunkowym zawieszeniem jej wykonania. Ewentualnie wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Osobista apelacja skazanego była zbieżna z apelacją obrońcy.

Po rozpoznaniu obu apelacji Sąd Okręgowy w W. wyrokiem z dnia 13 maja 2014 r., utrzymał w mocy zaskarżone orzeczenie, uznając obie apelacje za oczywiście bezzasadne.

Wyrok Sądu Okręgowego zaskarżył kasacją obrońca skazanego, który, na podstawie art. 523 § 1 k.p.k., art. 526 § 1 k.p.k. i art. 438 pkt. 2 k.p.k. zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił:

- rażącą obrazę przepisów postępowania, mającą wpływ na treść orzeczenia tj. art. 4 k.p.k., art. 5 § 2 k.p.k., art. 7 k.p.k., art. 92 k.p.k., art. 410 k.p.k. i art. 424 § 1 pkt. 1 k.p.k. polegającą na rażącym naruszeniu zasady obiektywizmu i domniemania niewinności oraz zasady *in dubio pro reo*, czynieniu niekorzystnych domniemań co do winy skazanego w sytuacji gdy stan dowodów zgromadzonych w sprawie nie pozwala na takie ustalenia, wyrażającą się m.in. w oparciu rozstrzygnięcia o winie skazanego T. P. na ustaleniach sprzecznych z zasadami doświadczenia życiowego, zeznaniach świadka S. C. złożonych wyłącznie w postępowaniu przygotowawczym a pominięciu zeznań złożonych przez tego świadka w postępowaniu sądowym oraz czynieniu w oparciu o zgromadzone w sprawie dowody ustaleń wyłącznie na niekorzyść skazanego, podczas gdy dowody te na takie ustalenia nie pozwalają, prowadzące w konsekwencji do uznania, iż skazany dopuścił się przestępstw z art. 197 § 1 k.k. a nie wyłącznie z art. 157 § 2 k.k.;

- rażącą obrazę przepisów postępowania, mającą wpływ na treść orzeczenia tj. art. 2 § 2 k.p.k. w zw. z art. 167 k.p.k. poprzez uznanie, że w sprawie nie zachodzi potrzeba przeprowadzenia dowodu z uzupełniającej ustnej opinii biegłego psychologa E. B.-C. dotyczącej świadka S.C., podczas gdy zeznania tego świadka mają kluczowe znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, zaś skazany i jego obrońca

zgłaszali potrzebę zadania biegłemu pytań, przez co naruszone zostało prawo skazanego do obrony.

W następstwie tych zarzutów obrońca wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz przekazanie sprawy właściwemu Sądowi do ponownego rozpoznania, a także zasądzenie kosztów nieopłaconej pomocy adwokackiej udzielonej z urzędu.

W pisemnej odpowiedzi na kasację prokurator wniósł o jej oddalenie, jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest oczywiście bezzasadna w rozumieniu art. 535 § 3 k.p.k.

Zgodnie z art. 519 k.p.k., kasacja może być wniesiona od prawomocnego wyroku sądu odwoławczego kończącego postępowanie, a zarzuty kasacyjne nie mogą wprost kwestionować ustaleń faktycznych, bowiem kasacja może być wniesiona tylko z powodu uchybień wymienionych w art. 439 k.p.k. lub innego rażącego naruszenia prawa (art. 523 § 1 k.p.k.).

Oba zarzuty kasacji koncentrują się wokół osoby świadka S. C. i oceny jej zeznań dokonanej przez orzekający Sąd (zarzut z pkt 1 kasacji) oraz opinii biegłej psycholog E. B.-C. co do jej osoby (zarzut z pkt 2). Sąd I instancji dokonał oceny zeznań świadka S. C. złożonych zarówno na etapie postępowania przygotowawczego, jak i sądowego (k. 325-327 ,tom II) w zw. z k. 99-100 (tom I). Za wiarygodne Sąd uznał zeznania S. C. odnoszące się do okoliczności, że to ona wezwała policję na miejsce zdarzenia i tym samym zainicjowała dalsze czynności, a także zeznania złożone w toku postępowania przygotowawczego, iż pokrzywdzona zastała miała ślady pobicia na twarzy, zasinienia, zadrapania, krew. Okoliczności wskazywane przez świadek w tym zakresie korespondowały nie tylko z zeznaniami pokrzywdzonej N. M., na co zwrócił uwagę orzekający Sąd, lecz także z materiałem poglądowym (k. 18-20), treścią dokumentacji lekarskiej i opinią sądowno-lekarską (k.89-91). W pozostałym zaś zakresie Sąd odmówił wiary zeznaniom S. C. z uwagi na ich wewnętrzną sprzeczność i niespójność, zwłaszcza w zeznaniach złożonych na rozprawie głównej w dniu 9 kwietnia 2013 r. (k. 325-327, tom II) i wynikającą z nich tendencją do własnego interpretowania zdarzeń i ich przedstawiania. Na ocenę zeznań świadka miała wpływ także treść i wnioski opinii psychologicznej sporządzonej przez biegłą psycholog E. B.-C. (k. 425-428,

tom III). Z wniosków końcowych opinii wynikało, że u świadka S. C. rozpoznano zauważalne cechy osobowości nieprawidłowej, zdolność do przyswajania, przechowywania i odtwarzania informacji jest zachowana, ale zakłócona w sferze motywacji. W ocenie biegłej analiza zeznań świadka wraz z obserwowanymi przekłamaniami na podłożu emocji i motywacji wskazuje, że z psychologicznego punktu widzenia jej zeznania nie mogą stanowić wartościowego materiału dowodowego. Sąd Okręgowy w W., dokonując oceny zeznań wskazanego świadka w związku z zarzutem apelacyjnym w tym przedmiocie, w pełni podzielił i zaaprobował stanowisko przedstawione przez Sąd Rejonowy.

Według obrońcy skazanego, ocena zeznań świadka S. C. została dokonana z naruszeniem prawa procesowego, tj. art. 4 k.p.k., art. 5 § 2 k.p.k., art. 7 k.p.k., art. 92 k.p.k., art. 410 k.p.k. i art. 424 § 1 pkt 1 k.p.k. Zasadnym wydaje się więc zwrócić uwagę skarżącemu, że:

- w art. 4 k.p.k. ustawodawca sformułował jedną z zasad generalnych rządzących procesem karnym, która to zasada znajduje następnie konkretyzację w części szczegółowej kodeksu. Stąd też treścią zarzutu naruszenia art. 4 k.p.k. może stać się jedynie naruszenie tych konkretnych, szczegółowo wskazanych przepisów, nie zaś zasady generalnej;
- dla zasadności zarzutu obrazy art. 5 § 2 k.p.k. nie wystarczy zaprezentowanie przez stronę własnych wątpliwości co do stanu dowodów. Skuteczne posłużenie się tym zarzutem może przynieść skutek jedynie wówczas, gdy zostanie wykazane, że orzekający w sprawie Sąd rzeczywiście miał wątpliwości o takim charakterze i nie rozstrzygnął ich na korzyść oskarżonego. Sąd Najwyższy niejednokrotnie już powtarzał, że przepis art. 5 § 2 k.p.k. wprost odnosi się do istnienia wątpliwości przy ustalaniu stanu faktycznego, ale po stronie orzekającego sądu. O naruszeniu tego przepisu można więc mówić wówczas, gdy sąd (i tylko sąd, jako organ orzekający) ustalając, że zachodzą nie dające się usunąć wątpliwości, postąpi sprzecznie z regułą wynikającą z omawianego przepisu, co w tej sprawie nie miało miejsca;
- nie sposób skutecznie stawiać zarzutu obrazy art. 7 k.p.k., w sytuacji gdy Sąd Odwoławczy nie dokonywał samodzielnych ustaleń faktycznych, nie oceniał także na nowo zgromadzonego materiału dowodowego. Sąd Okręgowy w W.

przeprowadzając tylko kontrolę poprawności orzeczenia Sądu I instancji w kontekście zarzutów i wniosków zawartych w apelacji obrońcy i sam nie dokonując w tym orzeczeniu żadnych korekt, nie mógł, w tych warunkach, samoistnie obrazić normy zawartej w tym przepisie;

- z kolei zarzut rażącej obrazy art. 410 k.p.k. może być skutecznie formułowany pod adresem sądu, który przeprowadzał postępowanie dowodowe co do istoty sprawy, a więc Sądu I instancji; nie jest to zarzut kasacyjny;

- każdy przypadek dokonania przez sąd odwoławczy nowych ustaleń nakłada na niego obowiązek wskazania w uzasadnieniu orzeczenia przesłanek zajętego stanowiska według reguł przewidzianych dla uzasadnienia wyroku sądu I instancji w art. 424 § 1 k.p.k., a także wykazania błędu w rozumowaniu tego sądu, będącego podstawą odmiennych ustaleń. W przedmiotowej sprawie Sąd Okręgowy w W. nie czynił nowych ustaleń, zaakceptował natomiast ich ocenę dokonaną przez Sąd Rejonowy, stąd też stawiany przez obrońcę skazanego zarzut jawi się jako bezzasadny.

Z analizy akt sprawy wnika, iż po zapoznaniu się z wnioskami końcowymi opinii sporządzonej przez biegłą E. B.-C. (k. 425-428, tom III, obrońca skazanego, ani skazany, nie zgłosili w tym zakresie żadnych wniosków dowodowych (k.430-431, tom III). Sąd zamknął przewód sądowy, wysłuchał głosu stron i odroczył ogłoszenie wyroku. Na wyznaczonym terminie wznowił przewód sądowy w związku z wnioskiem skazanego o dopuszczenie dowodu z opinii innego biegłego sądowego w zakresie wiarygodności i przydatności zeznań świadka S. C. (k. 433, tom III). Na rozprawie w dniu 22 listopada 2013 r., T. P. uzupełniająco wyjaśnił, że chciałby wezwać opiniującego lekarza „aby wziąć pod uwagę, że pani C. przebywała w izolatce.” Sąd postanowił oddalić wniosek dowodowy w zakresie uzupełniającego przesłuchania biegłej psycholog E. B.-C., albowiem wniosek ten, jego zdaniem, w sposób oczywisty zmierza do przedłużenia postępowania, zaś okoliczności, które mają być za jego pomocą udowodnione nie mają znaczenia dla rozstrzygnięcia, a kwestia związana z izolacją świadka nie jest okolicznością, która wymaga uzupełniającego zasięgnięcia wiadomości specjalistycznych od biegłej. Sąd oddalił także wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii innego biegłego w zakresie zeznań świadka S. C. uznając, że nie zawierał on żadnej argumentacji

wskazującej na braki w sporządzonej opinii, sam z urzędu takowych nie stwierdzając, a sam wniosek w sposób oczywisty zmierza do przedłużenia postępowania (k. 445-446, tom III). Sąd Odwoławczy, w związku z tożsamym zarzutem apelacyjnym (obrazą art. 2 § 2 k.p.k. w zw. z art. 167 k.p.k.), mając na uwadze powyższe, uznał, że w sprawie brak jest podstaw aby pogłębiać materiał psychologiczny dotyczący świadka S. C., uznając za trafne stanowisko Sądu Rejonowego w tym zakresie. Nie zaktualizowała się zdaniem Sądu Okręgowego potrzeba przeprowadzenia z urzędu dowodu z uzupełniającej opinii biegłej skoro kwestia zasadności decyzji Sądu Rejonowego o nieprzeprowadzaniu tego dowodu była przedmiotem rozpoznawanego zarzutu apelacyjnego. Jednocześnie zaznaczyć należy, iż obrońca skazanego nie skorzystał z przysługującego mu prawa ponowienia wniosku dowodowego w postępowaniu apelacyjnym.

Mając powyższe na uwadze Sąd Najwyższy orzekł, jak na wstępie.